

Statsvetenskapliga förbundet

Förbundsredaktör: Katarina Roos

Grattis! Statsvetenskapliga förbundet fyller 50 år

av Katarina Roos

För första gången skulle Mittuniversitetet stå värd för Statsvetenskapliga förbundets årsmöte tillika konferens, Swepsa. Framförallt fanns anledning att uppmärksamma att förbundet firar 50 år i år. Sedan kom pandemin och Swepsa flyttades till den digitala Zoom-världen, som vi efter en vårtermin dominerad av Corona börjat vänja oss vid. Jubileumsfestligheterna fick skjutas upp till dess att de är möjliga att genomföra. Festligheter av olika slag gör sig nämligen inte riktigt i det digitala formatet.

När Statsvetenskapliga förbundet fyllde 40 år uppmärksammades detta genom ett helt temanummer i *Statsvetenskaplig tidskrift* (2010:5). Specialnumret hade titeln *Kontraster och nyanser*. Initiativet, som togs i förbundets styrelse och finansierades av Fahlbeckska stiftelsen, resulterade i en drygt 600 sidor tjock antologi. Medverkade gjorde närmare 50 skribenter, de allra flesta aktiva inom akademien och företrädesvis professorer. Flera av bidragen beskriver ett nuläge som på många sätt fortfarande är giltigt, medan andra mer reflekterar sin samtid eller blickar tillbaka till dåtid. I Magnus Jernecks inledningskapitel framgår att arbetet med att skapa en statsvetenskaplig organisation påbörjades under våren 1970. Det första konstituerande mötet hölls emellertid först ett år senare, i april 1971 i Stockholm. Ända sedan dess har konferensen arrangerats årligen, i en sammanhängande svit. Det var således en femtioårig tradition av på-plats-konferenser som

bröts när den pågående pandemin resulterade i en digital konferens. Vi har dock lika god anledning att fira hösten 2021 eftersom det då är 50 år sedan det konstituerande mötet. Om tio år när förbundet firar sin sextionde födelsedag kanske vi ser tillbaka och ler vid minnet av vår ovana vid digitala konferenser. Kanske ler vi också – eller måne förfasas vi – vid minnet av de grovhuggna digitala verktyg som vi använde för att kommunicera och interagera? Kanske ser vi bara början på en mer omvälvande förändringsprocess än ett tillfälligt pandemi-vinteride?

Ett av bidragen i jubileumsskriften (2010:5) var Leif Johanssons text som bygger på en sammanställning och analys av titlar på doktorsavhandlingar i statsvetenskap vid svenska lärosäten under perioden 1890–2010. Johansson har uppdaterat databasen så att den nu även inkluderar avhandlingar fram till 2019. Den är fritt tillgänglig och finns för nedladdning på Swepsas hemsida. Under den aktuella perioden har 267 doktorsavhandlingar tillkommit till listan som nu omfattar hisnande 1044 titlar. Under den föregående tioårsperioden, från 2000 till 2009, var antalet nya avhandlingar 313. Antalet avhandlingar minskade alltså med omkring 15 procent, vilket hör samman med den allmänna minskningen av antalet doktorander. Denna minskning bör också ses i ljuset av att de två senaste tioårsperioderna är exceptionella i historisk jämförelse. Mer än hälften av avhandlingarna på den digra listan har nämligen tillkommit under samma period. Som jämförelse kan nämnas att 154 nya avhandlingar skrevs under perioden 1990 till 1999.

Statsvetenskapliga förbundet må fylla 50 år. Det är emellertid en blygsam ålder i

jämförelse med vår betydligt äldre systerorganisation APSA, American Political Science Association som firar 120 år 2023. Det största förbundet i världen har naturligtvis helt andra resurser till sitt förfogande, men vi kan lära och hämta inspiration från deras arbete. I APSA:s flaggskepp *American Political Science Review*, publicerades fram till mitten av 60-talet inte bara vetenskapliga uppsatser och bokrecensioner utan även nyhetsbrev och information från APSA. (Låter formatet bekant? Om än i mer blygsam skala och kanske inte under fullt så storstilad flagg...?). Då tidskriften *PS: Politics and Political Science* tillkom så fick den ett tydligt inomvetenskapligt syfte, "mentoring the profession". Det betyder dels att "political science" som forsknings- och undervisningsämne samt dess utövare blev studieobjekt *per se*, dels att statsvetare betraktas som en egen profession som behöver kunna och veta hur sådana bör röra och föra sig inom akademien. APSA har även program för undervisning och professionell utveckling, vilket innebär att de arrangerar konferenser, workshops och delar ut pedagogiska priser. Jubilarerna som firar 50 år i år är i dagsläget framförallt ett nätverk för forskning och forskarutbildning. Kanske kommer Statsvetenskapliga förbundet att under de kommande 50-åren bli en organisation som också lyfter undervisningsfrågor och professionsfrågor?

I just *PS* hittade jag också en artikel från 1990 med det frestande namnet "Political Science and the 21st Century" och med undertiteln "From Government to Governance". Författaren, professor William W. Boyer, argumenterar med glöd att statsvetenskapen måste omdefiniera maktbegreppet, då

nationalstaten blivit obsolet i en alltmer globaliserad värld. Problemen som söker lösning känner inga gränser och kan inte lösas av enskilda stater. Professor Boyers slutsats är således att framtidens statsvetenskapliga forskning måste inriktas på governance, inte government. Artikeln är en avspegling av den rådande tidsandan, efter kalla krigets så kallade slut, i efterdyningarna av Francis Fukuyamas (1989) essä om historiens slut och den västerländska liberala demokratin som segrare. Idag, trettio år senare, råder det verkligen inte någon brist på gränsöverskridande och svårlösta problem som kräver globala, hållbara lösningar. De globala institutioner som då förutsåddes har emellertid inte uppstått; internationella institutioner och samarbeten har istället kommit att utmanas och ifrågasättas i en alltmer politiskt polariserad värld och den västerländska, liberala demokratin är inte på något sätt längre en självklarhet. Det är med andra ord vanskligt att sia in i framtiden utifrån det nuläge och den kunskap som vi idag tror oss ha om sakernas tillstånd.

En omständighet som jag dock vågar uttala mig om relaterar till den tidigare nämnda listan av titlar på avhandlingar i statsvetenskap. Bland de namn som finns på den nyare delen av listan finns förhoppningsvis framtidens lektorer, docenter och professorer i statsvetenskap. Det är viktigt att de får bra förutsättningar, att de inkluderas i såväl undervisning som forskning, att de får goda möjligheter att utveckla sig själva, så att de bidrar till utveckling av professionen, ämnet, miljöerna och sist men verkligen inte minst, studenterna.

Katarina Roos är verksam vid Statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet.
E-post: katarina.roos@umu.se